

Gazetecilerin Çalışma Biçimleri

Yurt dışındaki bürosu olan veya evinden çalışan bir muhabir aynı zamanda bir kaç ülkedeki gazete için yazı yazabilir. Çünkü bu gazetelerin birbirleriyle rekabeti söz konusu değildir. Böylesi durumda gazeteci her gazeteden kadrosuz ama aylık sabit bir ücret alabilir. Bu uygulama hem sabit ücret hem haber başı ücret temelinde de uygulanabilmektedir.

İngilizce'de stringer (çingırağı çalan veya ipi çeken olarak çevrilebilir) olarak çalışma da söz konusu olmakla birlikte, haber çingırakçılarının geçim kaynağı gazeteler değildir, çünkü kendi işleri vardır. Örneğin havalimanlarının VIP bölümünde çalışan bir görevli aynı zamanda belli bir gazete için çingırakçı işlevini üstlenebilir. Bunu bütünüyle gazeteye duyduğu yakınlığa veya kamusal yarar için yapabileceği gibi, belli bir ücrete bağlı olarak da yapabilir. Ancak burada etik açıdan tartışmalı bir durum ortaya çıkabilir, çünkü kendisini maaşlı olarak çalıştıran kuruluşun bu görevden haberi yoktur. Havalimanında çalışan çingırakçı basına önceden duyurulmayan önemli ziyaretçilerin geldiği bilgisini muhabirlere aktarır.

Özellikle İstanbul'daki ünlü eğlence yerlerinde bu tür uygulamaların yapılması mümkündür. Çünkü her gece tüm eğlence yerlerinde muhabirlerin beklemesi söz konusu olamaz. Ancak ünlü bir futbolcu önemli bir maçtan önceki gece bir kadınla bir eğlence yerine geldiğinde çingırakçı muhabiri arayarak durumdan haberdar eder. Sonrasını gazete sayfalarında sıkça görmektesiniz.

Çingırakçılardan yararlanan muhabirliğin öncelinin Beyoğlu muhabirliği olduğu söylenebilir. Bugünkü magazine muhabirliğinin de ilksel hali diyebileceğimiz Beyoğlu muhabirliği, İstanbul merkezli bir muhabirliktir. Ellili yıllarda İstanbul'un eğlence hayatı, diplomatik

etkinlikler Beyoğlu'nda, Pera'da geçmektedir. Lüks ve meşhur oteller, lokantalar, eğlence yerleri buradadır. Elçilikler, kamu binaları da yine aynı yerdedir. Dolayısıyla, yurtdışından şöhretli bir konuk geldiğinde veya bir balo, parti, toplantı tertip edildiğinde Beyoğlu zengin bir haber kaynağı olmaktadır. Bugün tanıdığımız birçok gazeteci, Beyoğlu muhabirliğinden gelmektedir. Leyla Umar, Altan Öymen, Mete Akyol bunlar arasındadır.

Çingirakçılardan dışında, ona benzer bir başka grubu da “ıslıkçılar/sızdırıcılar” (İngilizce whistleblower) olarak tanımlarız. Islıkçılar özel veya kamusal bir kurumda yaşanan ancak kamu yararı içeren bilgileri kendi girişimleriyle gazetecilere veya bu amaçla kurulmuş, Wikileaks gibi İnternet sitelerine sızdıran kişilerdir. Bu kişilerin normal haber kaynaklarından farkı, öncelikle girişimin onlardan gelmesidir. İkinci olarak bu kişiler kendilerini gizlerler. Söz konusu kişiler kamunun önüne çıkmaya karar verirlerse “tanık” niteliğini kazanmış olur. Buradaki tanıklık mutlaka hukuki anlamda değil ama bir olaya şahit olmak anlamındadır.

Örneğin Steven Greer'in öncülüğünü yaptığı “İfşaat” (İngilizce disclosure) girişimi buna örnek olarak verilebilir. Daha önceki yıllarda sızdırıcı olarak çeşitli girişimlerde bulunan yaklaşık 200 emekli kamu görevlisi, 2001 yılında Vaşington kentindeki Basın Toplantısında ABD'de yürütülen gizli uzay ve teknoloji projeleri ile ilgili olarak kamuoyu önüne çıktı. Bu kişilerin yaptığı tanıklıklar arasında uzayda Dünya dışındaki akıllı uygarlıklar ile ilişkiler, Mars ve Ayın karanlık yüzündeki gizli ABD üsleri ve çeşitli ileri teknolojiler bulunmaktaydı. Anaakım medya muhabirleri bu toplantıyı haber yapıp geçmelerine karşın, “derin dünya devleti” tarafından kamuoyuna yansıtılmamıştır. Bunun önemli nedenleri arasında, fosil yakıtlara gerek duyulmayan, kozmik enerji teknolojilerinin ve kütleçekimsiz (İng. anti-gravity) ulaşım teknolojilerinin saklanması da bulunmaktadır. Çünkü fosil enerji ve ulaştırma sektöründeki firmalar ve onları fonlayan, sayısı iki elin parmaklarını geçmeyen

finans-oligarşisinin oluşturduğu savunma-sanayi ittifakı, her yıl kazandıkları trilyonca doları kaybetmek istememektedir.

Greer'ın girişimi devam etmekte olup tanıkların sayısı 2017 yılında 800'ü aşmış durumdadır. Bu tanıklıklardan yola çıkılarak 2017 yılında yayınlanan "İtiraf Edilmeyen: Yalnız Değiliz" belgeseli Netflix ve iTunes platformunda en çok izlenen belgesel niteliğini kazanmış durumdadır.

Gönüllü gazetecilik olarak tanımlayabileceğimiz bir başka çalışma türünden de söz edilebilir. Burada yurttaşların kendi değer verdikleri konulara ilişkin olarak, geçim kaynakları başka meslekler de olsa, kendilerine bir web sitesi kurup gazetecilik yapmaya başlayabilirler. Yurttaş gazeteciliğinin bir türü olan bu tür gazetecilik de belli bir yetenek ve eğitimi gerektirir.

1.7 Gazetecilerin çalıştığı ortam

Gazetecinin önemli bir görevi de iş yaptığı kuruluşu veya kuruluşların bağamlarını doğru olarak değerlendirebilmesidir. Çalışılan gazete yerel veya bölgesel bir gazeteyse farklı türden haberler daha değerlidir. Ulusal gazeteler için durum farklıdır. Haftalık bir derginin değer verdiği haber ve haberi işleme biçimi günlük bir gazeteden farklıdır. Radyo ve televizyonlar da basılı gazetelerden farklıdır. İnternet üzerinde yayınlanan gazetelerin gereksinimleri ve bağamları da diğerlerinden farklıdır. Gazeteci, aldığı eğitimdeki bilgileri kullanarak hangi bağlamda hangi tür bir kuruluş için haber yazdığını bilmek ve değerlendirmek durumundadır.

Gazetelerin sahipleri, siyasal yelpazedeki konumu, kendini bir ürün olarak nasıl tanımladığı gazeteci açısından önemlidir. Bu konuda en hızlı yaklaşım, çalışılacak olan kurumun

ürünlerinin belli bir bölümünü önceden okumaktır. Bir gazetenin bir aylık örneklerinin önceden dikkatle okunması söz konusu gazetenin bağlamını anlamak için önemli bir adımdır. Sahiplerinin kim olduğunun da araştırılması yerinde olur. Eğer ciddi haber yapmak gazeteciyi motive ediyorsa, magazin ağırlıklı bir gazetede mutlu olamayacağı açıktır.